

Zpráva o činnosti Alternativy zdola za rok 2016

Činnost Alternativy zdola se v r. 2016 sice zaměřila na dvě hlavní témata – participativní rozpočet a družstevnictví – ale krom toho zabývala i početnou řadou menších problémů a témat.

- **Participativní rozpočet:**

- Hlavní téma AZ posledních let – participativní rozpočet – dospěl již do okamžiku, kdy první z jeho průkopníků vyhlásili druhé ročníky. Městské části Praha 10 a Praha – Zbraslav počátkem loňského roku zdárně dokončily hlasování a vyhodnocení pilotních ročníků odstartovaných v r. 2015. Na jaře přikročily k realizaci vítězných návrhů. Zbraslavští čtveřici svých vítězných návrhů (nájezdová rampa do klubu seniorů, malby na čtveřici trafostanic, revitalizace dvou autobusových čekáren) stihli dokončit do konce roku. Na Praze 10 dosud žádný z projektů dokončen není. V létě vyhlásily obě MČ nové ročníky, na podzim sbíraly nové tipy a nyní o nich běží na Praze 10 diskuse a na Zbraslavi se již hlasuje. Do 2. ročníku nyní vstupuje Praha 3, kde za necelý měsíc končí termín podávání návrhů. Ostrava jih odhlasovala projekty prvního ročníku a chystá nový ročník. Do skupiny měst s participativním rozpočtem se přidalo i Brno a přibývají další města, spíše menší.

AZ se podílela na informační, osvětové a propagační práci na Praze 10 a na Praze 3, která se loni stala další pražskou čtvrtí s parozem. Naši členové rozdávali letáky na veřejnosti a pokračovali jsme v práci monitorovací skupiny, kterou zřídila Agora CE (www.agorace.cz) pro sledování participativních rozpočtů v Praze a Ostravě. Udržovali jsme kontakty se zastupiteli v Brně, Litoměřicích, Jičíně, v Sokolově, na Praze 7, v Horních Počernicích. Na jaře jsme byli ale výrazně aktivnější, než na podzim, kdy jsme se do žádné přímé akce nepustili. Oslovili jsme sice na jaře všechny pražské městské části, zareagovala však asi jen desetina, ale jen na Suchdole došlo k osobním jednáním, která ale skončila koncem prázdnin, když se MČ odmlčela a na naše návrhy na spolupráci nenavázala. Mínusem je i počín MČ Prahy 8, kdy jinak pozitivní krok – že občané vybírali hlasováním nejlepší ze seznamu návrhů projektů zastupitelstva – nazvalo participativním rozpočtem, ač nešlo vůbec o návrhy občanů a neproběhla žádná občanská diskuse o jejich podobě. I přes tuto píhu se ovšem zdá, že úloha, která před propagátory participativního rozpočtu před šesti lety stála – zavést i v ČR v některých městech, městských částech či obcích paroz – se podařilo splnit. Počet samospráv se zvyšuje, průkopníci na první ročníky navazují dalšími. Ještě nás čeká, resp. občany příslušných měst, přechod přes volby, aby i příští

politické garnitury převzaly to, co nynější rozběhly, a paroz se stal standardním nástrojem výkonu moci.

Z hlediska kvality, charakteristiky, modelu českých parozů však zatím nemůžeme být spokojeni. Všechny realizace jsou na bázi „grantového schéma“, kdy se na občanské projekty vyčlení zhruba procento ročního rozpočtu, nikoli, že by se občané mohli vyjadřovat k velikosti rozpočtových kapitol nebo mohli navrhovat velké investice a tak ovlivňovali desítky procent rozpočtu. Prostor pro naši další, novou angažovanost v této oblasti ukázal Zbyněk Fiala, když poukázal na veřejně dostupné počítačové programy vytvořené v zahraničí pro participaci občanů na řízení samospráv. Naši aktivitu – osvětu a pomoc - v tradiční formě můžeme nabídnout městům a obcím ve středočeském kraji. O poznatcích z realizace participativních rozpočtů v ČR jsme informovali jak na stránkách Zpravodaje AZ, tak na přednáškách a besedách, např. i na prázdninovém Antikapitalistickém kempu. (Informace o participativním rozpočtu publikujeme na webech www.alternativazdola.cz a www.participativnirozpocet.cz).

- Téma politické participace, podílu občanů na řízení věcí veřejných, jsme rozvíjeli též v rámci občanského úsilí o přijetí zákona o celostátním referendu. Připravili jsme návrh úpravy, resp. rozšíření vládního návrhu zákona o pasáži mediálního krytí jak samotného referenda, tak již petice za jeho vyhlášení ke konkrétní otázce, o pasáži místa a času konání referenda, jeho platnosti atd., s cílem snížit rizika politické manipulace s formálními náležitostmi a jinými nekalostmi ze strany politiků bránících přímé demokracii.

- **Ekonomická demokracie:**

- Naše druhé hlavní téma našlo svůj důležitý, nadčasový výstup ve spuštění webu Družstevního inkubátoru (www.druzstevni-inkubator.cz), což byla velká zásluha Jirky Gutha. Web by se měl stát pro zájemce a přívržence družstevnictví informačním a osvětovým místem, kde naleznou rady, jak družstvo založit, a pak různé zprávy z činnosti družstev (skutečně naplňujících družstevní princip, nejen právních schránek pro podnikání).
- Pod téma ekonomické demokracie patřila rovněž konference Nové peníze pro nový život, na níž se AZ pořadatelsky spolupodílela, která se týkala měnové a finanční politiky, mj. i demokratické kontrole centrální banky. Početně je problematika ekonomické demokracie zastoupena v textech Zpravodaje AZ, kde jsme publikovali články o kampeličkách, o družstvech a zaměstnaneckých firmách v Jižní Americe, či o nových odborech v ČR.
- Opět jsme uspořádali několik **přednášek a besed v komunitním centru MČ Prahy 5 Prádelna**, ve svém sídle („Čaj o páté“), nově jsme konali několik akcí na DTJ Santoška a spolupodíleli se na řadě akcí Spojenectví práce a solidarity, které probíhají v Domě odborových svazů. Na půdě Prádelny jsme tak hovořili o případu squatované žižkovské Kliniky. Aktivitu tohoto nezávislého komunitního centra (přednášky, jazykové a doučovací kurzy, školku, knihovnu, koncerty) posluchačům přiblížil přímo jeden z jejich aktivistů. Přivítali jsme tam také neuropatologa MUDr. Františka Koukolíka s přednáškou „Proč lidi válčí“. Na „Čajích“ (celkem jich proběhlo pět) jsme rozebírali otázky prekarizace práce

s Pavlem Janíčkem, připomněli si 500. výročí vydání Utopie T. Moora a filosofem Michaellem Hauserem a měsíc na to další historické téma – dílo Machiavelliho, vyslechli si též přednášku o vlastenectví (nejmė v díle a činnosti T. G. Masaryka) od historičky Marie Neudorflové a přednášku a debatu o Číně, resp. čínské ekonomice, z úst Luboše Ledla a Zbyňka Fialy.

- Stejně tak naši členové vystupují na řadě **přednášek, seminářích a besed po celé republice**. Nejaktivnější byla tradičně ekonomka Ilona Švihlíková, jež procestovala asi všechny kraje republiky s přednáškami o svých knihách „Přelom“ a „Jak jsme se stali kolonií“. Dalšími přednášejícími jsou Tomáš Tožička, Zbyněk Fiala a Václav Exner, kteří ponejvíce vystupují s tématy ekonomickými, sociální spravedlností, občanské aktivizace.
- Zvýšenou pozornost jsme věnovali nadále **boji proti smlouvám TTIP a CETA**, které nejen dle nás ohrožují demokracii zákonodárné, výkonné i soudní složky státu, hrozí zdravotními a ekologickými riziky a potlačením práv občanů, zaměstnanců, spotřebitelů a obyvatel. Šířili jsme brožury, zařazovali téma na přednášky a besedy.
- Stejně jako loni jsme se dotkli **otázek trvale udržitelného rozvoje, resp. života, a otázek klimatických změn**. Zorganizovali jsme v KC Prádelna přednášku a besedu o papežské encyklice „Laudato si“, jež je právě na toto téma, a sledovali jsme tuto problematiku i skrze články v našem Zpravodaji a nebo spoluúčastí na akcích jiných organizací. Na DTJ Santoška jsme uspořádali menší, ale panelisty pestře zastoupenou konferenci o trvale udržitelném životě a rozvoji.
- Nevynechali jsme možnost využít **senátní a krajské volby** ke zviditelnění témat politické a ekonomické demokracie a participace občanů a pracujících. Oslovili jsme dotazníkem s otázkami participace, družstevnictví, energetického rozvoje, mírové politiky atd. většinu senátních kandidátů, abychom poskytli voličům informaci k rozhodování.
- AZ pokračovalo v **účasti na aktivitách** Platformy pro sociální bydlení, Koalice proti palmovému oleji a nově na činnosti mezinárodního sdružení Social Watch, které každoročně mapuje ekonomický a sociální vývoj v desítkách států celého světa. Podpořili jsme nově také iniciativu Pravda o vodě o problematice řízení vodárenství v ČR. Tradiční je spolupráce AZ s dalšími organizacemi SPaS a zejména s iniciativou Ne základnám. Jde především o oblast mírové politiky, spravedlnosti (zejména sociální), demokracie, ale i kultury a médií. Výsledkem byla podpora konferenci o Jeronýmu Pražském a shromážděním k výročním osvobozením, k 28. říjnu a 17. listopadu. Ještě širší okruh organizací, hnutí a iniciativ se nám podařilo oslovit uspořádáním lednové koordinační schůzky k plánovaným aktivitám minulého roku.
- Důležitou součástí naší činnosti je **vydávání Zpravodaje AZ**. Každý měsíc přináší v elektronické podobě zprávy o naší práci a řadu textů o tématech a problémech, jimž se věnujeme, nebo které považujeme za důležité. Rovněž informuje o zdárných skutcích jiných sdružení a občanů, které považujeme za inspirativní pro další občany, a přináší tipy na zajímavé knihy a články. Je záhodno se zamyslet nad jeho úpravami, stejně tak jako nad úpravami naší webstránky, aby se třeba právě Zpravodaje AZ snáze vyhledávaly. Valná část přednášek v Prádelně, „Čajů“, jakož našich členů na půdě jiných organizací

a nebo z akcí, na nichž se spolupodílíme, je obrazově zaznamenána na YouTube, takže další desítky, stovky či tisíce lidí si mohou pustit videa s Ilonou Švihlíkovou, Františkem Koukolíkem, Hynkem Kmoníčkem, Janem Kellerem, Oskarem Krejčím, Zdeňkem Zbořilem. Lenkou Procházkovou, Petrem Žantovským, Eduardom Chmelárom, Petrom Stanekom, Markem Obrtelem a dalšími, mohou se podívat na různé konference a semináře, nabrat inspirace z průběh různých setkání občanů kvůli parozu atd.

Probíráme-li loňský plán činnosti, něco jsme zvládli, něco nikoli. Nepodařilo se naplnit několik záměrů. Pojištění sídla by stálo vysokou částku, takže musíme být více obezřetní na spáchání nějakých škod a závad. Nepodařilo se najít fundraisera, když se nijak nedaří rozšířit počet aktivních lidí jádra. Internet si v sídle můžeme zajistit ad hoc přes přinesený modem, ale s omezeným datovým přenosem. Nepodařilo se rozšířit či speciálně vzdělat náš tým o odborníky na deliberaci a řízení debat, na rozpočty samospráv a marketing občanského aktivismu, jak jsme si předsevzali v loňské koncepci dalšího rozvoje parozu.

Loňský rok tak byl prodloužením trajektorie let minulých, ale zásadní nové směry, byť jsme o nich hovořili, se nepodařilo razantně nastoupit, jen váhavě – viz družstevní inkubátor.

Na počátku roku Alternativa zdola dokončila přeměnu z občanského sdružení v zapsaný spolek, takže splnila požadavky nového Občanského zákoníku. V současnosti má spolek asi půldruhé desítky členů (kvůli usnášeníschopnosti a reálné akceschopnosti netlačíme na růst členské základny), tzv. dužina AZ, kterou tvoří další spolupracovníci a bližší příznivci, čítá bezmála 150 lidí, odběratelů Zpravodaje AZ je několik set.

Praha 22. 2. 2017